

Utbildningsdepartementet
lisa.midlert@regeringskansliet.se

REGION VÄSTMANLANDS SVAR AVSEENDE REMISS AV BETÄNKANDET FRAMTIDENS SPECIALISTSJUKSKÖTERSKA-NY ROLL, NYA MÖJLIGHETER (SOU 2018:77)

Region Västmanland har tagit del av betänkandet och dess förslag. Regionen delar bilden av att åtgärder är nödvändiga för att långsiktigt säkra tillgången på specialistutbildade sjuksköterskor men har synpunkter på flera av de förslag som utredningen lägger.

En av de grundläggande faktorerna utredningen slår fast är att huvudmännen inte omhändertar specialistsjuksköterskornas kompetens och därmed blir inte utbildningen attraktiv. Regionen delar inte denna bild då sammansättningen av olika kompetenser inom sjukvården är mer komplex än så.

Regionen delar uppfattningen att det behövs mer förenade anställningar som kombinerar forskning och kliniskt arbete men vill lyfta fram den tvärvetenskapliga forskningen inom den Nationella Kunskapsstyrningen. Vårdvetenskaplig forskning får inte ses som en isolerad del utan ska göras så att den stödjer klinisk utveckling inom kunskapsstyrning och/eller implementeringen av nationella riktlinjer/nya arbetssätt.

Generellt anger utredningen väldigt specifika åtgärder, till exempel hur platsannonser bör utformas, vår bedömning är att det behövs en mer strategisk dialog med förändrade arbetssätt för att använda specialistsjuksköterskornas kompetens. Vi ser inte att antalet utbildade specialistsjuksköterskor kan öka enbart genom att skapa attraktivare tjänster. Kompetensbehovet av all hälso- och sjukvårdspersonal bildar ett demografiskt gap de kommande 15 åren som behöver lösas på flera olika sätt.

Regionen vänder sig även mot att en statlig utredning vill påverka parternas lönebildningsprocess och generalisera kring arbetsmiljö, rutiner för fortbildning och ledarskap.

Krav på ledningssystem gällande systematisk kompetensförsörjning

Region Västmanland ser att ledningssystemet möjligen kan omfatta även systematiskt förbättringsarbete kopplat till evidensbaserade metoder och arbetssätt och att kompetensutveckling och ständigt lärande kan vara en del i detta. Däremot vänder sig regionen mot att det införs krav/regleringar på fortbildning eftersom de riskerar att bli alltför stela och trubbiga.

Systematisk och fortlöpande fortbildning

Region Västmanland är positivt till att universitet och högskolor i högre grad än idag erbjuder kortare och längre kurser inom olika områden. Det är dock av största vikt att dessa utbildningar tas fram i samarbete med huvudmännen. Det är även regionens uppfattning att en stor del av den fortlöpande utbildningen kan ske internt genom

regionernas egna forsknings- och utbildningsenheter. Goda exempel är de Kliniska Träningscenter (KTC) som knyts till såväl utbildning som aktuell forskning och kompetensutveckling för kliniskt verksamma.

Ökat antal fristående kurser för bland annat avancerade kliniska specialistsjuksköterskor och barnmorskor

Regionen är i princip positiv till förslaget men vill betona kopplingen till den kliniska forskning som bedrivs vid samtliga regioner. Regionen delar uppfattningen att utbildningsinsatser för denna målgrupp bör öka men ser att kopplingen till kliniskt arbete med implementeringskunskap och klinisknära arbete på den egna arbetsplatsen är nödvändig för att få effekt av satsningarna.

Nytt yrke, Avancerad klinisk specialistsjuksköterska, AKS

Att införa ytterligare en yrkesroll kräver en mer djupgående analys. Karriärtanken är delvis god men det är alls inte givet att den ska regleras och knytas till en akademisk utbildning och legitimation. Med utredningens underlag ser regionen inte hela bilden av för- och nackdelar. Risker att ytterligare en yrkesgrupp skapar "silotänk" är överhängande. Då bristen på specialistsjuksköterskor är stor medan tillgången på läkare är mindre akut bör en fortsatt analys göras av för- och nackdelar.

De arbetsuppgifter som beskrivs i utredningen påminner delvis starkt om dagens distriktsköterska som självständigt har egna mottagningar och är en viktig del av utvecklingen mot den Nära vården. För primärvården riskerar AKS i dagsläget att skjuta över målet eftersom utmaningen idag är att öka andelen distriktsköterskeutbildade.

En förändrad specialistsjuksköterskeexamen

De föreslagna förändringarna av examensmålen är i stort sett bra. Ingen av de fyra modeller för inriktningar som föreslås är emellertid helt tillfredsställande. Att minska antalet fasta inriktningar medför flera risker, exempelvis att det vid sidan av de fasta inriktningarna uppstår innehållsmässigt olika utbildningar med mer eller mindre samma namn eller att det blir ett stort fokus på de få fasta inriktningarna och några stora inriktningar medan mindre inriktningar, som exempelvis psykiatri, försvinner helt. Även dagens modell är otillfredsställande och därför behövs ytterligare utredning.

Region Västmanland vill poängtera vikten av att fristående kurser riktas mot öppenvård, egenvård, vård genom digitala kontakter och mobila team. Utvecklingen mot en Nära vård där patientens delaktighet, samverkan mellan region och kommunal sjukvård, samverkan mellan primärvård och specialistvård måste stödjas av specialistsjuksköterskor som är välutbildade inom ovanstående område.

Kraven för tillträde till specialistsjuksköterskeexamen bör vara förutsägbara. Det innebär att kraven på särskild behörighet bör vara likvärdiga vid samtliga lärosäten. Detta är framför allt av vikt för regioner som samverkar med flera olika lärosäten. Yrkeserfarenhet som förkunskapskrav är i praktiken mycket viktigt både för att kunna tillgodogöra sig utbildningen och för att personen ska kunna bidra som tänkt efter utbildningen.

Stärkt samverkan mellan lärosäten och vårdgivare

Utredningen föreslår att det inrättas ett råd inom Regeringskansliet för strategiska frågor om samverkan mellan staten och huvudmännen. Universitetskanslersämbetet och Socialstyrelsen arbetar med ett liknande men bredare uppdrag (Framtidens vårdkompetens) och det är naturligt att det uppdraget avslutas först innan ytterligare samverkansråd inrättas för delar av vårdområdet.

Idag finns etablerade avtal mellan regioner och relevanta lärosäten. Region Västmanland ser positivt på att utveckla dessa men anser att tillsättningen av förenade anställningar måste göras utifrån både verksamheten och lärosätenas behov.

Region Västmanland har redan idag avtal med flera lärosäten avseende både grundutbildning och specialistsjuksköterskeutbildning. Regionen ser det som nödvändigt att se till hela utbildningsansvaret och har svårt att se fördelarna med VULF-avtal. Däremot välkomnas generellt ökad finansiering för verksamhetsförlagd utbildning eftersom högskolornas ersättning idag inte bedöms motsvara regionens kostnader för handledning med mera.

FÖR REGION VÄSTMANLAND

Denise Norström
Regionstyrelsens ordförande

Anders Åhlund
Regiondirektör